

RÄLSBUSSENS SISTA SOMMAR

En resa

1984

Älmhult – Sölvesborg

Fotodokumentation för framtiden

av

Gun-Inger Arvidsson och John Arvidsson

Innehållsförteckning.

Järnvägen som lever vidare

Förteckning kommuner

Förord

Tågtidtabell

Älmhult

Hökön

Duvhult

Om gångbiljett

Lönsboda

Gylsboda

Om den svarta graniten

Ubbeboda

Esseboda

Vilshult

Olofström

Om Olofström

Jämshög

Östafors

Sibbarp

Näsum

Axeltorp

Barnakälla

Råby

Håkanryd

Ynde

Sölvesborg

Den 29 september 1984 Veterantåget

Den 30 september 1984 Sista resan

Hon slöt en historisk cirkel

Historik

Järnvägen som lever vidare i våra hjärtan

I ett avlägset för längesedan löper det en järnväg som tar oss med genom årens mångfald av glädje och sorg. Om än nedlagd far tågen fortfarande fram på den i våra hjärtan.

Den som är uppväxt vid en järnväg länkade dagar och årstider med tågen som kom och gick. Vem kan någonsin glömma svart januarimorgon när rälsbussens tjut fungerade som väckarklocka för skolgossen som påmindes om att jullovet var slut och att en lång vårtermin med den elake fysikläraren väntade?

Vem kan glömma frihets känslan under sommarlovet varma ljusa kvällar när man fick vara ute och spela brännboll tills tio-tåget rasslade förbi och det var tid att gå in och lägga sig? Och vem kan glömma söndagarna när familjen stod samlad framför det fyrkantiga stationshuset i trä med matsäck, badkläder och luftmadrasser som skulle medföras till havsstranden några mil söderut? Hur nervöst kändes det inte när inlandets hotfulla stackmoln hopade sig och skymde solen?

Tänk om tåget var försenat och regntunga skyar skulle infinna sig innan badparadiset beträddes. Men långt borta, där de småländska granarna öppnade sig i norr, hördes ett slamrande. Nu kom stinsen ut från sin expedition och vevade på sitt ställverk så att bommarna sänktes. Åh, det

var väl ändå för väl. Tåget kom ibland med löften men det kunde också komma med svek.

Som den gången far i huset bestämt sig för att köpa en Opel Record, detta multum av modernitet, robust men ändå graciös, med lack som sken i kapp med sommarsolen och med snygg symbol på kylargrillen.

Men när godståget anlände förbi vårt hus den där morgonen med vagn efter vagn där Opel Record-bilarna paraderade som i giv akt var glädjen förbytt i sorg.

Fadern hade hunnit ändra sig och inhiberat beställningen. Tänk att stå där bland kamraterna som med andakt betraktade den lysande raden och inte kunna utbrista: -I andra vagnen stod vår Opel Record! Det dröjde något år. Sedan blev det istället en Hillman Californian m/54 med 36 hästar i motorn. Men triumfen var bortspolad. Hillman anlände hemligt i en lastbil.

Järnvägen var mer än tågresor. Järnvägen var pressbyråkiosken där det kostade en krona jämnt att köpa Hemmets Veckotidning och Allas Veckotidning, alla mödrars favoritläsning. Järnvägen var magasinet dit de stora paketen fraktades på truck eller på stora kärror. Lycklig den som fick följa med in i den stora rödfärgade byggnaden, hjälpa till med att lyfta in mindre paket och lägga dem på en särskild hylla. Det luktade från väggar och golv av impregnerat trä. Järnvägen var färgrika planscher i stationens väntsal med bilder från nevjorks skyskrapor och kallifååniens motorvägar vilka samtliga utmanade fantasin. När man lämnade väntsalen stod det en stor pjäs och väntade på besökaren. Klev man upp på en avsats, lade i en 25-öring ramlade det ut en biljett som berättade hur mycket man vägde.

Helt fantastiskt! Ja, se denna järnväg som knöt samman den lilla verkligheten med den stora, det trygga och tråkiga med det okända och farliga. Den lilla världen och den stora världen; ingenstans kom de varandra så nära som vid vårt gamla stationshus. Så lever järnvägen vidare en grå söndagsmorgon i mars. Om än som en rest av en förlorad tid och av en värld som inte kommer tillbaka.

Billy Bengtsson

Stationer och hållplatser i kommuner som dokumenterats.

Småland

Älmhults kommun

Älmhult

Skåne

Osby kommun Hökön

Duvhult

Lönsboda

Gylsboda

Esseboda

Blekinge

Olofströms kommun

Vilshult

Olofström

Jämshög

Skåne

Bromölla kommun

Östafors

Sibbarp

Näsum

Axelorp

Barnakälla

Råby

Håkanryd

Blekinge

Sölvesborgs kommun

Ynde

Sölvesborg

Rälsbussens sista sommar. En berättelse i ord och bild.

Den 30 september 1984 blev sista dagen rälsbussen körde på järnvägslinjen Älmhult – Sölvesborg.

I över 80 år hade då tågen rullat och betjänat folket i gränstrakterna mellan Småland, Skåne och Blekinge. Järnvägen utgick från Älmhult på Södra stambanan. Sommaren 1984 reste jag och min man John på och utmed banan för att dokumentera medan motorvagnarna fortfarande rullade. Fotografer från SJs Fotoklubb i Hässleholm deltog. Det var helt ideellt.

Idén till boken fick jag hösten 2017 då jag började skanna Johns och mina filmer. Jag kände att det kunde bli till glädje för många samt ett värde för framtiden om jag kunde ge ut en bok. Att det skulle ta lång tid att "framkalla" svartvita bilder digitalt förstod jag inte. Det var lättare få fram de toner som jag önskar ha i en bild när jag som mörkrumskopist kopierade i vårt mörkrum.

Många av bilderna är nu historiska då de inte går att ta om. Vyerna existerar inte på samma sätt som denna sista

sommar med rälsbussen.

De personer vi intervjuat samt tagit bilder av har gett tillstånd till att vi fick publicera dessa.

Det var inte enbart rälsbussen som blev dokumenterad. Ett veterantåg körde den 29 september från Älmhult till Sölvesborg och åter. En minnesrik dag för många.

Under arbetets gång har jag stärkt min tro att boken behövs
Gun-Inger Arvidsson

91 Älmhult–Sölvesborg

	Tåg	1389	1393	1395	1399	BUSS
	Dagar	M–F	Dagl	M–F	F, S	M–F, S
		2 kl	2 kl	2 kl	2 kl	
km						
	<i>fr Stockholm C</i>	<i>23.13</i>	<i>7.13</i>	<i>10.13</i>	<i>12.13</i>	<i>17.00</i>
0	Älmhult	5.48	12.36	16.02	17.36	21.45
4	Fälhult	5.53	12.40	16.08	17.40	
6	Stränghult	5.54	12.41	16.09	17.41	
10	Hökön	6.00	12.47	16.17	17.47	21.54
14	Kärraboda	6.05	12.51	16.23	17.51	
19	Duvhult	6.11	12.57	16.31	17.57	
21	Lönsboda	6.14	13.00	16.41	18.00	22.02
26	Gylsboda	6.20	13.05	16.46	18.05	
28	Esseboda	6.22	13.07	16.48	18.07	
35	Vilshult	6.30	13.14	16.55	18.14	22.15
43	t Olofström	6.40	13.21	17.04	18.21	22.30
43	fr Olofström	6.50	13.23	17.06	18.22	
47	Jämshög	6.55	13.28	17.11	18.27	
50	Östafors	6.57	13.30	17.13	18.29	
52	Sibbarp	7.00	13.33	17.16	18.32	
54	Näsum	7.02	13.35	17.18	18.34	
58	Axeltorp	7.06	13.39	17.23	18.38	
62	Råby	7.12	13.45	17.29	18.44	
64	Håkanryd	7.14	13.47	17.31	18.46	
68	Ynde	7.18	13.51	17.36	18.50	
72	Sölvesborg	7.25	13.58	17.43	18.56	

Från och med den 29 maj 1983 tills vidare.

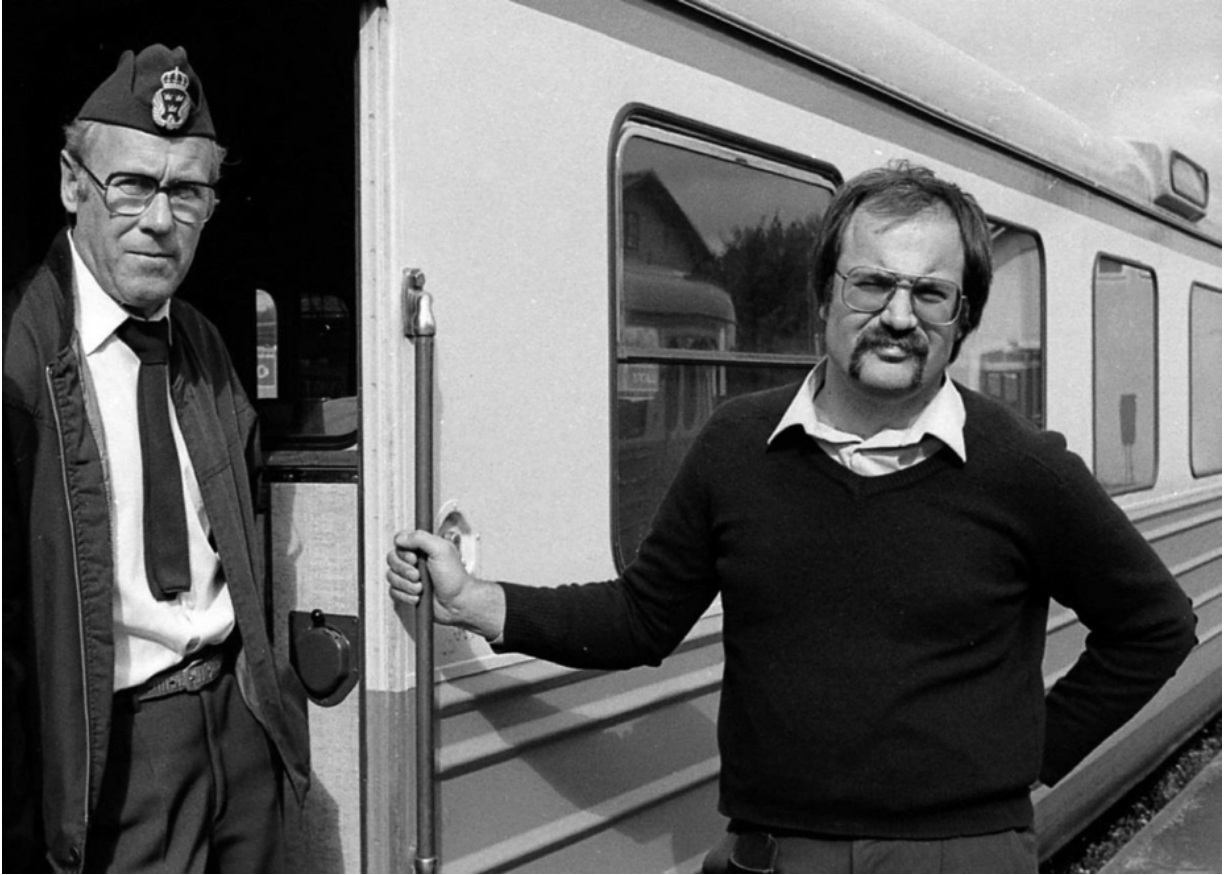

Älmhult

Älmhults station hade bra förbindelser med tåg från stambanan. Det var enkelt att byta till rälsbussen för färd mot Sölvesborg. Vi stannade därför inte för att dokumentera i Älmhult då allt här skulle vara kvar efter nerläggningen av rälsbussen.

Det var många som var beroende av rälsbussen för att kunna byta tåg i Älmhult. De var besvikna över nerläggningen. Det är inte så smidigt åka över Kristianstad till stambanan eller med buss till Älmhult.

Lokförarna Evert Östergren och Glenn Nilsson.

Per-Olof Andersson från Örebro och fotografen John Arvidsson från Hässleholm, samtalar med lokförarna.

Pia Bengtsson från Lönsboda är på väg hem.

Hökön

Hökön bestod från början av några bondgårdar. Byn fick ett kraftigt uppsving när järnvägen kom och stationen byggdes 1910.

Nu består Hökön mest av ett antal villor av varierande ålder. Affärer som tidigare fanns i Hökön är numera nedlagda, liksom banken. Stationshuset blev förfallet. En ledsam utveckling när persontrafiken försvinner.

I Hökön på Vakö myr norr om samhället bedrevs stor produktion av bränntorv både under första och andra världskriget. Där uppfördes en torvpulverfabrik som hade eget spår till stationen. Verksamheten pågick till slutet av fyrtiotalet. Ett sågverk är det som i dag dominerar området kring järnvägen.

Den 13 juli 1921 hotades byn av en stor skogsbrand likaså i juli 1992. Elden fick stora utrymmen i riksmidia. Det stora räddningsuppådet lyckades båda gångerna hindra elden från att nå samhället.

Många ungdomar samlades på stationen en höstdag 1984 när veteranåget med ånglok kom.

På landsbygden kan man se många vackert lagda stengärdesgårdar som minner om en tid då våra förfäder kunde denna "hantverkskonst".

Duvhult

I Duvhult har det funnits stationshus med expeditions- eller väntsalsbyggnad som revs 1955.

Vid en intervju med Nanny Olsson berättade hon att hennes far startat affär i Duvhult 1905. I banvaktsstugan bodde en familj med många barn. De hade precis som Nanny gångbiljett så de fick gå längs med spåren.

Det finns ett stenbrott med de mest unika diabasförekomsterna i världen. Med sin finkorniga struktur, mörka svarta färg och sammansättning har detta material en unik klang och lyster.

1969 började man bryta granit. Denna diabas används i huvudsak som gravsten men även vid vissa utsmyckningar. Här har varit sidospår för lastning av torv.

Jag gick på järnvägen - utan gångbiljett - denna dag som blev annorlunda på många sätt. Jag önskade få sitta längre vid hållplatskuren.

Nanny Olsson berättar för mig om gångbiljett med mera.